

Pædagogisk læreplan for Valbyhøj 2022-2023

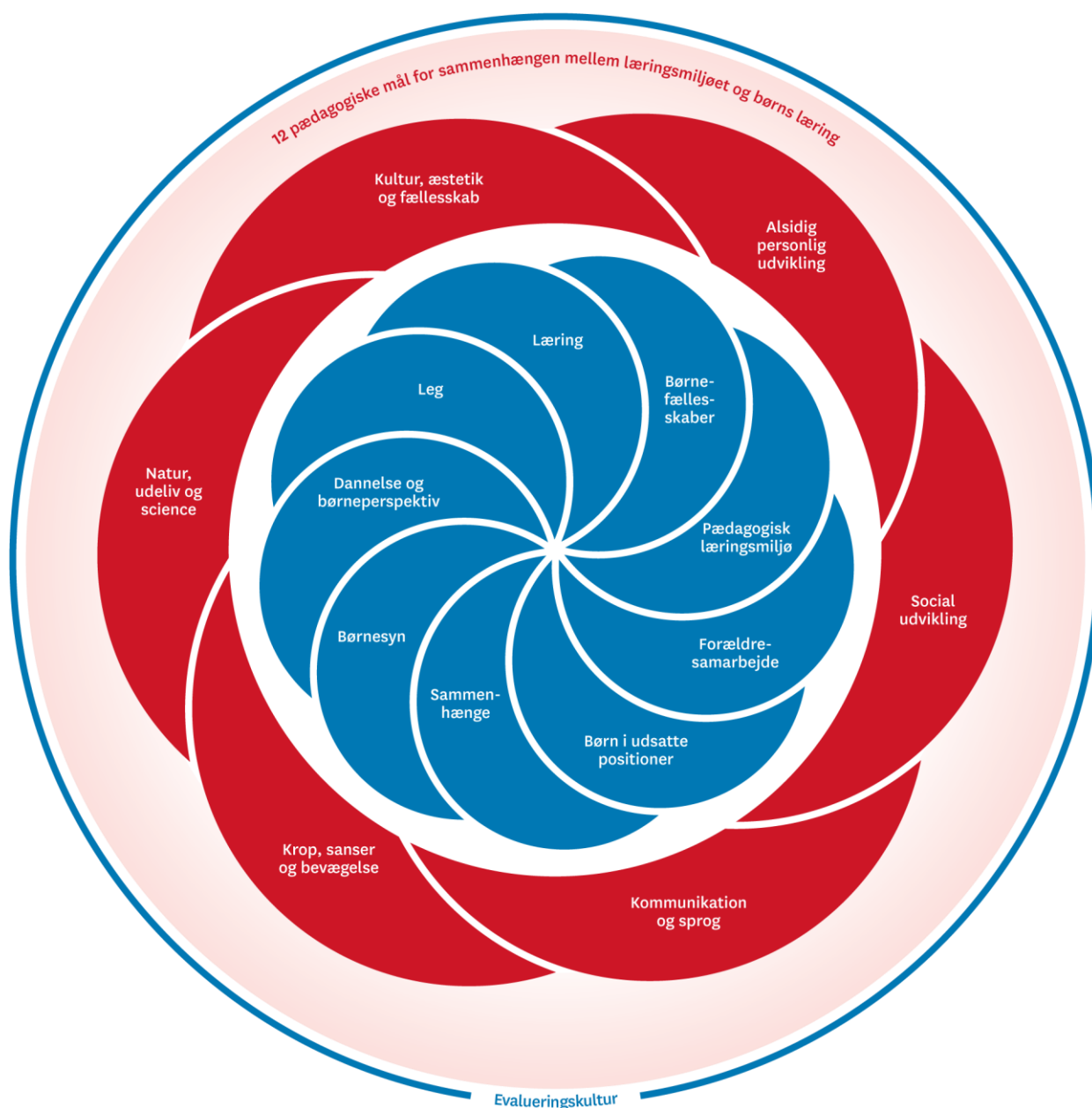

Giv børnene ret
Til at lege og lære,
At drømme og forme,
Leve og være.
Kun der hvor børn
Kan føle sig trygge,
Gror det, de gamle
Kaldte for lykke.

Carl Scharnberg

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Valbyhøj er en lille, selvejende integreret institution med 13 vuggestuebørn og 21 børnehavebørn. Vi er beliggende i Valby – tæt ved Valby station og dens muligheder for at komme med bus og tog ud i den store verden.

Institutionen er fra 1935 og ligger i to lejligheder – det betyder, at de fysiske rammer giver tryghed og overskuelighed for børnene og forældrene. Normeringen i huset er medvirkende til, at alle voksne kender alle børn og forældre, hvilket vi ser som en klar fordel i forhold til samarbejdet med forældrene om det enkelte barn og i forhold til barnets mulighed for at føle sig tryk i hele huset. Personale, børn og forældre har en fælles oplevelse af, at det er "Vores hus", som vi værner om og passer på.

Vi har vores egen legeplads, der byder på rig mulighed for forskellige lege – vi har et skur med cykler og legetøj – og i foråret sår og planter vi i vores plantekasser. Vi har insekthoteller, æbletræer, solbærbuske, brombærbuske – og vi kigger på insekter og fugle. Vi har mulighed for at lave bål på legepladsen.

I hverdagen har vi fokus på at udvikle børnenes individuelle personlighed ved at styrke deres stærke sider samt lære dem at formulere og udtrykke sig klart i større og mindre grupper. Samtidig mener vi, at det er væsentligt at skabe rum for udviklingen af børnenes sociale kompetencer, så de bl.a. er i stand til at skabe venskaber og vise respekt for hinanden.

Vi mener, at det er vigtigt at styrke børnenes intellektuelle udvikling gennem samtaler, spil, højt-læsning m.m.

Vi vægter at styrke børnenes selvværd ved at opmuntre dem til at være selvstændige og selvhjulpne, og de voksne er rollemodeller i forhold til at vise vejen i forhold til fx at rydde op og hjælpe hinanden med hverdagens opgaver.

I Valbyhøj har vi fokus på at lege skriftsprog ind i børnenes hverdag samtidig med det talte sprog. Det starter i vuggestuen, hvor børnene bliver gjort opmærksomme på skriftsprog bl.a. via personlige ordkort med deres navn og spil. I børnehaven præsenteres skriftsproget bla. med ordkort med deres navn, forskellige ordkort til rundkredsen, ordkort på kasserne til legetøjet – og en generel opmærksomhed på at benævne skriftsproget i omverdenen.

Derudover er der et stort fokus på at få skabt gode relationer mellem børn-børn, børn-personale og personale-forældre – da det er i relationerne, der er størst mulighed for udvikling. Samtidig med arbejdet med relationerne, har vi også et stort fokus på at møde det enkelte barn indenfor nærmeste udviklingszone – og særligt i forhold til den sproglige udvikling.

Vi har mange traditioner i huset blandt andet måden vi fejrer fødselsdage, afslutning, forældre-kaffe, førstehjælpskursus til børn, malekursus med Anette Haslund, sommerfest, julefrokost og juleflip.

I Valbyhøj er det vigtigt for os at se det enkelte barn, som det unikke væsen det er – og at se og samarbejde med lige præcis den familie, som barnet tilhører. Vi vurderer altid sammen med forældrene hvornår barnet fx er klar til at smide bleen eller at starte i børnehaven. Sammen med forældrene er det også vigtigt for os at opstille de bedste rammer, så barnet kan udvikle sig, trives og

lære. Dette kan betyde, at vi bruger fx sensomotorisk massage, kugledyner og pausetelt, som oprindeligt er fra specialpædagogikken.

Vi har en forventning til forældrene om, at de investerer tid til samarbejdet omkring deres barns trivsel, læring og udvikling.

Vi har et systematisk fokus på, hvilke forventninger vi har til det enkelte barn – og hvordan vi arbejder fremad mod de næste mål for barnet i samarbejde med forældrene. Sammenhængen mellem hjem-vuggestue; vuggestue-børnehave og børnehave-skole er et særligt fokus – og derfor investerer vi tid til samtaler med forældrene, så vi sammen kan understøtte barnet i de forskellige overgange. Den første samtale efter barnets start vægter vi højt for at få afstemt forventninger og mål for barnet. Overleveringer mellem vuggestue-børnehave og børnehave-skole prioriterer vi, da det for os er vigtigt at give børnene de bedste forudsætninger for at lykkes på den nye arena. Endelig prioriterer vi også tværfaglige netværksmøder.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Vi ser grundelementerne i den styrkede pædagogiske læreplan som vores faglige viden og positionering – både set ud fra det enkelte barn og fra børnegruppernes behov.

Børnesyn

I Valbyhøj er vi pædagogisk optaget af, at det har en værdi i sig selv at være barn. Vi er forventningsrige i forhold til at have en tro på, at børnene kan rigtig mange ting selv – og vi har positive forventninger til, at de er mestre i at øve sig på læring indenfor den nærmeste udviklingszone. Det er vigtigt for os at give omsorg og nærvær – og at alle børn ses hver dag – som lige præcis det unikke væsen, de hver især er.

Vi lytter til børnene og tager dem alvorligt – det kan både være i forhold til de pædagogiske aktiviteter, konflikter i leg eller når fx mor og far skal skilles. For os er det vigtigt at være troværdige rollemodeller, som børnene er trygge ved – og som kan være medvirkende til, at alle børn uanset køn, alder og kultur oplever at have indflydelse på egen hverdag indenfor rammerne.

Legen

Legen har en central rolle i Valbyhøj – det kan være i børnenes spontane og selvorganiserede leg eller i den rammesatte leg, hvor personalet med deres faglige viden er aktive medspillere i forhold til fx at sikre at alle børn er i en legerelation. Det kan fx være at et barn har brug for guidning i forhold til de sociale spilleregler i en leg – her kan den voksne være med til at oversætte de enkelte børns initiativer og intentioner. Et særligt fokuspunkt hos os er at være specielt opmærksom på de børn, der har meget svage initiativer – dem skal vi opfange, fortolke og guide barnet videre.

I gennem vores kompetenceforløb ”Sammen i leg og sprog” har vi fokus på at arbejde i små, faste grupper, hvilket giver os mulighed for at understøtte sproget og at følge børnenes initiativer i legen. De voksne har også fokus på at positionere sig i legen, så alle børn støttes bedst muligt i deres nærmeste udviklingszone.

Genkendelighed for barnet

Den tydelige struktur i Valbyhøj giver børnene en tryk og forudsigelig ramme at navigere ud fra. Det giver dem overskud til læring. Vi bruger fx dagskemaer med pictogrammer i både vuggestuen og i børnehaven, hvilket giver børnene en mulighed for selv at skabe sig et overblik over dagen. Derudover har vi ugeplaner, som giver forældrene en mulighed for at have en dialog med deres børn om, hvad ugen bringer.

Vi arbejder løbende med indretningen af stuerne, så der er mange forskellige muligheder for leg og læring – og soverummet giver os mulighed for leg med en lille gruppe i et særlig skærmet læringsmiljø. De muligheder for fysisk udfoldelse, som vi ikke kan tilgodese indenfor, dem finder vi fx på vores egen legeplads, i Vigerslevparken, Søndermarken og andre legepladser.

Børnefællesskaber

Børnefællesskabet er en vigtig faktor i Valbyhøj – alle børn inkluderes og føler sig som en del af fællesskabet uanset alder, kompetencer og forskelligheder. Børnene oplever sig selv i forskellige roller i fællesskabet – fx som borddækkere i børnehaven eller som hønemor i Alle mine kyllinger. Der er plads til, at man også kan trække sig fra fællesskabet – nogle gange kan man godt have brug for at sige Nej til en leg eller for at holde en pause væk fra kammeraterne. Børnene i vuggestuen inddrages som medspillere i egen hverdag som fx hjælper til samling, at hente rullebordet sammen med en voksen og hjælpe med at dele service ud til frokost.

Vi ser det som et fælles ansvar for både børn, forældre og personale, at fællesskabet fungerer – vi har et fokus på at invitere andre ind i fællesskabet. Forældrene i børnehaven får udleveret en liste med adresser og telefonnumre, så de kan understøtte fællesskabet ved at lave legeaftaler.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Det pædagogiske læringsmiljø – hele dagen

Det er vigtigt for os, at alle børn får en god og tryk start på dagen. Alle bliver modtaget med et Godmorgen samtidig med at barnets navn nævnes. Nogle børn har brug for et kram, nogle har brug for at sidde på skødet, andre har brug for at vinke – og andre igen går bare i gang med at lege eller hjælpes i gang med en leg.

Ligesom det er vigtigt med en god start – er det også vigtigt at slutte dagen godt af. Derfor vægter vi også at få sagt farvel og tak for i dag til alle børn og forældre. Nogle børn kan selv afslutte den aktivitet, de er i gang med og rydde op – andre børn har brug for guidning til at afslutte.

I Valbyhøj arbejder vi struktureret, hvilket betyder, at der er mange faste rutiner i løbet af en dag. Det giver både børn og voksne en ro og et overskud, så de voksne bedst muligt kan støtte børnene i deres udvikling. Vi oplever, at børnene har overskud til at udvikle sig, når de voksne har sat nogle tydelige rammer for dem.

Vi giver os tid til at børnene kan øve sig, gentage rutiner, udvikle sig og lære. Fx har de store vuggestuebørn en kurv med navn på, som de får efter frokost. Så sidder de på tæppet sammen med en voksen og øver sig i at tage deres tøj af, inden de skal sove. Efter middagsluren skal tøjet så på igen – og der gives tid til at øve sig – med en guidende og opmuntrende voksen nær ved. Et eksempel fra børnehaven kunne være at børnene selv smører deres madpakker, dagen inden de skal på tur. På selve dagen for turen, finder man sin egen madpakke med navn på, tager en drikkedunk og putter tingene i ens egen rygsæk. Madpakken smager ekstra godt, når man selv har smurt den og ved, hvad der er i.

I børnehaven dækker 2 børn bord en uge ad gangen sammen med en voksen – og om torsdagen hjælper de Louise med at lave mad i køkkenet.

Vi arbejder systematisk og justerer vores pædagogiske praksis ud fra en løbende evaluering – både internt og sammen med eksterne samarbejdspartnere. Dette gør vi for at skabe de bedste muligheder for udvikling, trivsel og læring for alle børn

Organiserede læringsrum

Vi arbejder målrettet ud fra vores årshjul med de seks læreplanstemaer og ser grundelementerne som vores faglige viden og positionering set ud fra børnegruppens behov.

Vi arbejder med ugeplaner og et fokus på at arbejde i mindre grupper for at skabe kvalitet i relationen, så vi igen skaber de bedste betingelser for at se det enkelte barns behov og muligheder for udvikling.

Når vi arbejder med læreplanstemaerne, er vi optagede af, hvad der skal til for at nå de mål, vi har sat os – hvordan kommer vi derhen og hvilke tegn ser vi hos børnene på, at vi har nået målene. Undervejs evaluerer vi, om der er noget, der skal justeres.

Vi sætter rammerne, vi understøtter og udfordrer børnene.

Frie læringsrum

Vi bruger det frie læringsrum til børnenes leg – vi observerer, hvad de er optaget af og hvad vi kan hjælpe med i læreprocessen.

At kunne mestre leg er forudsætningen for at kunne ”lære at lære” (Ingrid Pramling Samuelson, Professor, Göteborg). Derfor er det en vigtig pædagogisk opgave, både at lære alle børn at lege og at blive i stand til at lære. I den sociale læring, som legen er, gælder det bla. for barnet om at øve sig på at udsætte egne behov, at være robust og vedholdende, indgå i relationer, rumme overgange og skift og at føle empati.

Vi er blevet optagede af den sociale tænkning, og hvilke kompetencer, det er vigtigt, at vi understøtter det enkelte barn i at udvikle for at kunne mestre livet. Michelle Winner, der har udviklet konceptet omkring Social tænkning forklarer: ”Langt det meste kommunikation mellem to mennesker består ikke af de konkrete ord, der bliver sagt. Kropssprog, tonefald, kropsholdning, berøring/ikke-berøring, rammerne omkring kommunikationen og så videre sender alt sammen signaler, som de fleste af os har lært at tolke intuitivt – helt uden at tænke over det. Og derfor tager vi ofte for givet, at andre besidder de samme evner til at tænke socialt”. Vores pædagogiske fokus er, at guide de børn, der ikke intuitivt tilegner sig evnerne – således, at de kan indgå relevant i relationer med andre.

Vi oplever, at børnene bliver bedre til at indgå i relationer med andre, når vi allerede fra vuggestuen har fokus på fx at øve øjenkontakt, at spejle andre, at imitere, at aflæse andres mimik og være opmærksomme på kammeraternes plan for en leg.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Forældrene er en vigtig aktør i det fælles fokus på barnets trivsel og læring. Derfor er den daglige dialog med forældrene vigtig for os i Valbyhøj. Dialogen kan være om stort og småt men også om svære ting, der er på spil i den enkelte familie. I samarbejde med forældrene kan vi vælge at have en kontaktbog på barnets rum. Tilliden er et vigtigt fokus for os, da det er altafgørende for at skabe de bedste muligheder for det enkelte barn.

Det er vigtigt at have dialogen om, hvad der rør sig hjemme og i institutionen, så vi gensidigt kan justere vores fokus i forhold til det enkelte barn. Det kan fx være at vi i en periode oplever et barn, der trækker sig fra legene og har brug for meget voksenkontakt - det kan være vi i dialogen med forældrene erfarer, at der er alvorlig sygdom i familien – og så kan vi tage snakken med barnet, hvis det aldersmæssigt er der, og ellers er der et øget fokus på nærvær og omsorg.

Synlig hverdag

Personalet skriver hver dag på whiteboards, hvad børnene har lavet – og der laves jævnligt plancher med billeder til at understøtte fortællingen. Vi har sammen med bestyrelsen fravalgt at være på Aula, da vi hellere vil have vores fokus på den direkte kontakt til forældrene og omvendt.

I det daglige opfordrer vi forældrene til at følge op på fx ture vi har været på eller aktiviteter, vi har lavet. Børnehaven havde fx et projekt med at besøge alle Vestegnens glemte kæmper – og i den forbindelse var flere af familierne på ture ud at finde nogle af kæmperne.

I vores planteprojekt, hvor vi bla. har sået tomater, har alle børn fået deres egen tomatplante med hjem i en potte, som de selv har dekoreret – den skal de så passe hjemme sammen med forældrene.

Samarbejdet og et ressourceperspektiv

Som udgangspunkt afholder vi samtaler ud fra Vækstmodellen, der er en visuel dialogmodel, som strukturerer en god, værdsættende og handlingsorienteret samtale. Vi ser sammen på barnets ressourcer og udfordringer og vi har et fælles samarbejde om, at barnet trives og udvikles. Her skrives der referat, hvor de fælles aftaler er tydelige og som forældrene underskriver.

Vi kan anbefale bøger med relevant indhold til forældrene, og vi kan anmode om sparring fra Ressourceteamet og Kompetencecentrene med samtykke fra forældrene.

For at blive endnu mere systematiske i vores fælles blik på børnenes udvikling, trivsel og læring, er vi i gang med at udvikle et værktøj, som tydeliggør forventningerne til barnets udvikling.

Derfor vil vi fremadrettet have fokus på, hvordan vi kan inddrage forældrene mere i forhold til at understøtte vores pædagogiske praksis.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Vi behandler alle børn forskelligt for at kunne behandle dem ens

En stor del af hverdagen i Valbyhøj er bygget op omkring elementer, der oprindeligt var for at tilgodese et enkelt barns behov, men som faktisk også giver mening for hele gruppen. Blandt andet bruges der dagskemaer med pictogrammer i både vuggestuen og børnehaven, ligesom vi kan bruge pictogrammer og konkreter for at gøre den voksnes kommunikation tydeligere for det enkelte barn.

De voksne er opmærksomme på at se alle børn – og dermed også de børn, der er udsatte. Netop fordi Valbyhøj er så lille en institution, ser vi alle børn og der, hvor de har brug for en ekstra opmærksomhed. Ved at arbejde med mindre grupper af børn øges muligheden for at guide og støtte de børn, der har et særligt behov. Vi mener desuden det er vigtigt at have in mente, at alle børn i perioder af deres liv kan være i en udsat position – det kan være ved skilsmisse, dødsfald eller alvorlig sygdom i familien eller at blive storebror.

Det er vigtigt for os, at alle børn er en del af fællesskabet – og vi italesætter, at alle er forskellige og har brug for forskellige rammer og guidning. Fx er der nogle børn, der har brug for en kuglepude at sidde på, nogle børn har kun brug for 2 valg, mens andre har brug for planlagte pauser. Alt dette er en naturlig ting hos os – alle drenge og piger kan gå med kjole og/eller Supermandtrøjer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Det fælles fremadrettede fokus startes ved forældresamtalerne i marts måned året inden barnet skal starte i skole. Her er der en dialog om, hvilke kompetencer der er vigtige at være i besiddelse af, når man skal starte i skole – og hvad det specifikt er der vil blive arbejdet med i børnehaven, og hvad det kan være godt at have fokus på hjemme. Ved behov inviteres den modtagende skole ind i samarbejdet for at kunne være med til at kvalificere den fremadrettede indsats.

I slutningen af august måned starter storegruppen, der samles fast hver tirsdag. Aktiviteterne tager udgangspunkt i den enkelte børnegruppe – men altid med et fokus på, at børnene tør at møde nye udfordringer, kan fordybe sig, kan være vedholdende, kan være en del af et fællesskab, kan udsætte egne behov og kan tage egne initiativer til at indgå i relationer.

Børnene får mulighed for at blive nysgerrige på tal, bogstaver, mønstre, former og for at blive udfordret motorisk fx ved at komme i skøjtehallen.

Allerede i foråret italesættes det, at børnene er en del af storegruppen, hvilket betyder, at der er nogle nye ting, man skal øve sig på – fx at mærke efter hvornår man skal på toilettet, have en ide om, hvilket tøj, der passer til vejret osv.

I august laves der 5 års sprogvurderinger og i starten af efteråret holdes der samtaler igen, hvor både forældrene og vi har udfyldt det gældende overgangsskema. Skemaet giver et billede af, hvor vi skal have fokus frem mod starten i KKFO (Københavns Kommunes FritidsOrdning) foråret efter – der følges op på samtalerne og overgangsskemaerne i februar.

Sammen med børnehaven besøger børnene KKFO'en – fortrinsvis på den skole, hvor det enkelte barn skal gå. Desuden deltager vi i OL på KKFO'en ved Vigerslev Alle Skole, hvor vi møder nogle af de andre børn, der skal starte.

Vi vil stadig fremadrettet forsøge at få en dialog med Vigerslev Alle Skole i Stærkt Samarbejde i forhold til, om der er nogle specifikke kompetencer, som de oplever at børnene fra Valbyhøj mangler – således at vi kan målrette vores førskolearbejde endnu bedre. Stærkt Samarbejde er et gensidigt forpligtende samarbejde mellem skoler, børnehaver, fritidsinstitutioner og fritidscentre, som skal sikre den bedst mulige overgang for det enkelte barn.

Vi har et begyndende fokus på at arbejde med social tænkning, der blandt andet er en række pædagogiske redskaber, herunder øvelser og opgaver, der bruges til at gøre sociale koder og relationer mere forståelige for børnene.

Fokuspunkter i arbejdet om tirsdagen:

- Øve sig i at holde fokus på en bunden opgave
- Øve sig i at kunne modtage og handle på en kollektiv besked

- Øve sig i at bruge fantasien, forestille sig ting og komme med egne ideer på løsninger
- Øve sig i at lytte, fortælle og at vente på tur/udskyde egne behov
- Øve sig i at sidde på en stol, klippe og holde på en blyant
- Motorik og samarbejde

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Vi bruger de lokale legepladser i området meget, da de kan tilbyde udfordringer, som vores egen legeplads ikke har. Vi tager på ture til Søndermarken og Vigerslevparken – og vi kigger på togene ved Valby station.

Vi bruger det lokale bibliotek – både til at låne bøger og få et kendskab til bibliotekets muligheder, men også som et læringsrum med teater og sproglige aktiviteter.

Den lokale biograf viser små udvalgte film – som specielt børnehaven nyder godt af.

I december besøger de ældste vuggestuebørn Timotheus Sogns Kirke, hvor en børnehave i vores netværk går Luciaoptog og laver krybbespil.

Hele Valbyhøj går samlet til Tingstedet eller Valby Maskinpark for at købe juletræ hos den lokale juletræssælger – børnene hjælper hinanden med at transportere træerne hjem på vores træk-vogn. Efterfølgende pynter børn og forældre træet til vores julearrangement.

Vi benytter os af tilbud i Prøvehallen og Valby Kulturhus.

Hvert forår er vi med i den landsdækkende Affaldsindsamling, hvor vi samler skrald i lokalområdet.

Vi har årskort til Zoologisk Have, som bruges både af vuggestuen og børnehaven. Udover almindelige ture til Zoo, er der også to fra børnehaven og en fra vuggestuen, der er uddannet til at kunne bruge Skoletjenesten. Hvert efterår er der et projekt med besøg i Biologisk Værksted, hvor børnene fx kan røre ved fx mus, slanger og biller.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Vi har et løbende fokus på at få den bedst mulige og fleksible indretning, der fungerer for børn og voksne i vores lille institution.

Vi skal lave mange forskellige aktiviteter i løbet af dagen på få kvadratmeter – og derfor kræver det, at vores møbler og lamper kan flyttes.

Stuerne er inddelt i legezoner, der er fleksible i forhold til børnenes interesser og behov. Vi har en opmærksomhed på, hvad der optager børnene og indretter udvalget af legetøj efter det. I vuggestuen sker det ud fra observationer af, hvad børnene er optaget af. I børnehaven skiftes legetøjet hver 14. dag – her hjælper børnene med at rengøre det brugte legetøj, inden det nye sættes frem.

Det er vigtigt for os, at tingene er tilgængelige for børnene, så de selv kan træffe valg i forhold til aktiviteter. Fx kan børnene i vuggestuen selv kravle i ribben og tage bolde frem – i børnehaven er blandt andet puslespil, sakse og farveblyanter tilgængelige, så man kan øve sig.

På badeværelset er der også fokus på, at børnene kan selv – der er skamler, så man selv kan vaskе hænder og tørre dem bagefter – ved puslebordene er der stiger, så børnene selv kan kravle op og ned. I soverummet bruger børnene stiger til at kravle op i og ned fra barnevogne og krybber.

I garderoben er der skamler tilgængelige, så børnene selv kan nå deres tøj – og børnehaven har skohorn og støvleknægt.

Der er fokus på at skabe et miljø med et godt lys, støjdemping og en indretning, hvor der også er plads til fordybelse og ro – vi italesætter fx at det er på legepladsen man råber og løber, da de fysiske rammer hos os ikke gør det muligt inde. I vuggestuen er der dog et rum, hvor man kan tumle og løbe.

Vi har et fælles fokus på, at børnene hjælper hinanden med at rydde op – og i de rigtige kasser. Derved fremstår stuerne og legetøjet altid indbydende og klar til leg og læring.

I vores fælles gang og på en væg i vuggestuen er der malerier inspireret af H.C.Andersens eventyr. Disse malerier indbyder til megen dialog og sang – både mellem børnene, mellem børn og forældre og mellem børn og personale.

Med afsæt i barnet

Det er vigtigt for os, at vi præsenterer de ting børnene laver på en respektfuld måde – det skal være indbydende og vise, at det, barnet har lavet, har en værdi. Fx afsluttes det årlige maleprojekt med en fælles fernisering, hvor alle forældre inviteres til at komme og se kunst lavet af både

børnehave- og vuggestuebørn. Inden ferniseringen taler vi med børnene om, hvad en fernisering er, og hvordan man deltager i en fernisering.

Vi tilrettelægger ofte arbejdet med børnene i små grupper, så der er plads og rum til at det enkelte barn kan trives og udvikles. Vi er opmærksomme på at tale respektfuldt til og om hinanden – både børn/børn, børn/forældre, børn/voksne, forældre/voksne og forældre/forældre.

Antallet af børn i institutionen giver os en øget mulighed for at have fokus på de udsatte børn og deres særlige behov. Der er en dialog med børnene i børnehaven om vores forskelligheder – og hvis det opleves at børn ekskluderer andre børn, er det noget der er en dialog om fx med Fri for Mobberi.

Det er vigtigt for os, at alle børn er medskabere af deres egen hverdag – og dette bliver de blandt andet ved, at vi tør give dem et ansvar og have nogle forventninger til dem om, at de er kompetente og gode til at agere i deres egen hverdag.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi er i dagligdagen lyttende og giver positiv respons, således at alle børn føler sig trygge. Vi har fokus på at børnene guides til at blive selvhjulpne fx i forhold til rækkefølger (først gå på wc, dernæst vaske hænder og til sidst tørre hænderne). Desuden øver vi barnet i at være deltagende i egen hverdag – lære at tage tøj af/på, dække bord, dele ud, række videre, bede om fx kanden, spise selv, rydde op efter frokost, synge sange, øve toiletbesøg, mærke egne og andres grænser, vente på tur, at holde fokus, lege selv og i relation med andre.

Vi møder børnene på deres forskellige udviklingsniveauer og skaber rum til udvikling – vi understøtter barnets gå-på-mod og det at turde noget nyt i forhold til nærmeste udviklingszone.

Vi holder samling mindst 4 gange om ugen. Samlingen har en tydelig start og slutning, vi bruger navnekort, taler om hvem der er kommet og hvem der er fraværende, synger sange og taler om dagen ud fra pictogrammer.

Vi arbejder fokuseret med at komme ned i øjenkontakt og på at forstå og fortolke det enkelte barns intentioner – vi UGL'er.

Læringsmiljø 3-6 år:

Barnet deltager aktivt og engageret i de praktiske opgaver i hverdagen for at støtte op om dets ansvarlighed og selvstændighed, samt give barnet udfordringer igennem forskellige pædagogiske aktiviteter. Disse aktiviteter skal flytte barnets grænser i forhold til egen formåen – og har et fokus imod at klæde barnet på til en god skolestart, hvor der udvises livsduelighed og gå-på-mod.

Vi har fokus på relationer mellem barn/barn og barn/voksen, da det er i relationerne børn og voksne kan udvikle sig – vi er opmærksomme på, at alle er i en relation og guider de børn, der har et ekstra behov for hjælp til at indgå i relationerne.

Vi har fokus på

- at holde rundkreds, hvor alle kan komme til orde.
- at barnet har selv- og medbestemmelse. Det får opgaver og støttes i egne initiativer.
- barnet får voksenstøtte til at blive selvhjulpent.
- at barnet udvikler sig gennem leg.
- det, der er væsentligt og interessant for barnet her og nu.
- planlagte aktiviteter, ture og leg - men har også plads til spontanitet.
- at vi siger goddag og farvel til alle.
- at vi har en forudsigelig hverdag, med bla. Ugeplaner og dagskema med pictogrammer.
- at vi er opmærksomme på, hvem som er til stede, og hvem som mangler.
- at vi alle er medskabere af en varm og kærlig atmosfære, med plads til kram og nærvær – fjol og kærligt drilleri.
- at vi prioriterer aktiviteter i mindre grupper.
- et godt forældresamarbejde.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Fælles læringsmiljø

I Valbyhøj er der et fokus på den sociale udvikling i alle hverdagens gøremål. Vi er inspireret af Social Tænkning, hvor det allerede fra barnets start i vuggestuen, er vigtigt at have fokus på fx øjenkontakt, spejling og imitation – så du som barn senere bliver kompetent til at indgå i relationer med andre, kunne udvise empati, kunne mentalisere og tilegne sig læring sammen med andre.

Læringsmiljø 0-2 år:

- Vi har fokus på, at vi som voksne fungerer som rollemodeller - at forskelligheder er okay og at være nysgerrige omkring dette.
- Vi lægger vægt på at give børnene omsorg, tryghed og tydelighed ved knus, kram, anerkendelse og øjenkontakt. På denne måde fungerer vi som rollemodeller.
- Vi hjælper børnene til at blive opmærksomme på andres behov og interesser og agere derpå.
- Vi skaber rammerne for fællesskabet ved at holde samling og dele os op i mindre grupper/fællesskaber. Her er fokus på at være sammen om en aktivitet.
- Vi har faste spisegrupper med fokus på, at børnene kan danne og udvikle deres relationer.
- Vi guider børnene i konfliktsituationer og sætter ord på, så børnene i sidste ende selv lærer at løse deres konflikter.
- Vi hjælper børnene til at omgås hinanden på en respektfuld og omsorgsfuld måde.
- Vi opmuntrer børnene til at lege sammen evt. i et skærmet område med plads til fordybelse. Vi guider dem til at skiftes til at bruge legetøjet/bytte rundt/deles om.
- I perioder har vi forløb med Slåskultur.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi bruger legen til at skabe relationer, hvor børnene kan øve sig i at forstå andres følelser og intentioner. Alle er en del af fællesskabet og vi taler om forskelligheder i baggrund og kultur som en styrke. Alle kan byde ind med noget til fællesskabet.

I de daglige samtaler og til rundkredsen taler vi med børnene om de sociale spilleregler, som de får mulighed for at prøve af, og vi støtter dem i legen, hvor de omsætter input fra eget liv og læring.

Vi opfordrer de store til at lære de yngre børn om sociale spilleregler og vi guider børnene i konfliktsituationer, så de selv lærer at løse deres konflikter.

Samarbejde er vigtigt i forhold til at kunne navigere i en gruppe – dette har vi fokus på fx når alle hjælper med at rydde op – eller børnene hjælper hinanden med tøjet i garderoben. Særligt i garderoben er det også vigtigt vise hensyn til sine kammerater, da der ikke er så meget plads.

Mindst en gang om ugen har vi legegrupper, der er fordelt i 3 zoner i børnehaven – 2 zoner i det store rum og en zone i det lille rum. Børnene er delt i 3 grupper med en fast voksen – og det er den voksne, der sætter rammen i form af opstilling og valg af legetøj. Der er fokus på at øve sig i at indgå i relationer, på sprog og fx at have en fælles plan for legen.

- Vi griber ind ved drillerier.
- Fri for Mobberi-kuffert – bruges ved behov.
- Falckkursus.
- Føl-ordning, hvor alle børn har et føl, som de holder i hånden på tur, dækker bord med, laver mad med osv.
- Spisegrupper
- Rytmik og bevægelse.
- "Brug dine ord".
- Legeaftaler privat/ telefonliste.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Læringsmiljø 0-2 år:

I vores sprogunderstøttende fokus på denne børnegruppe, er det centralt for barnets sproglige udvikling, at

- Vi benævner handlinger i hverdagen, og sætter ord på det, vi ser – vi bruger UGL, som handler om, at vi ”holder Udkig, Giver barnet tid og Lytter til barnet – derudover gentager vi barnets lyde og ord.
- Vi læser højt, spiller spil og synger meget i løbet af dagen.
- Vi guider børnene til at kunne se og tolke på andre børn og deres følelser ved at benævne, det vi kan se, fx at barnet er ked af det og græder.
- Vi bruger ordkort til samling med alle børnenes navne, så de introduceres til skriftsproget og øver sig i at genkende deres eget, samt de andre børns navne.
- Vi sætter handling sammen med den sproglige anvisning, så børnene forstår det, vi vil have dem til at gøre.
- Vi bruger pictogrammer på vores dagskema og til samling – og i kommunikationen med de børn, der er meget visuelle.
- Vi tager selv billeder af aktiviteten og bruger disse i kommunikationen.
- Vi spiser i faste spisegrupper, hvor der er fokus på dialog og turtagning.
- Vi har både fokus både det talte sprog og metakommunikation – og vi opfordrer børnene til at bruge deres ord i stedet for fx skrig.

For hele tiden at holde vores kompetencer ajour, er vi i 2022 startet på et kompetenceforløb med Sprogtrappen.

Ved behov samarbejder vi med den tilknyttede logopæd, så vi kan skabe de bedste rammer for børnenes sprogtiltagelse.

Læringsmiljø 3-6 år:

I vores sprogunderstøttende fokus på denne børnegruppe, er det centralt for barnets sproglige udvikling, at

- Vi har fokus på øjenkontakt, børnenes initiativer, turtagning og at UGL'e.
- Vi anvender personlige Ordkort, som gør barnet opmærksom på skriftsproget samtidig med det talte sprog.
- Vi holder Rundkreds, som kan indeholde alt som hører til den sproglige udvikling fx overbegreber, forestillingsevne, lytte, fortælle, rime, synge osv.
- Vi læser bøger, hvor børnene inddrages i de historier, der læses. Der er fokus på dialogen, hvor børnene får mulighed for at styre samtalen.
- Vi sidder i faste grupper til frokost, hvor vi både strækker og udvider sproget.
- Vi læser historie til frugt, hvor børnene bliver inddraget i valget af de bøger, der læses højt af – er det en historie, der er filmatiseret, ser vi nogle gange den bagefter.
- Vi spiller spil målrettet udviklingsniveau – fx Alias til de store, hvor man skal komme med hints til at gætte et billede, billedlotteri og huskespil.
- Vi tager på ture, der giver nye inputs til dialog.
- Vi i Storegruppen har et øget fokus på dialog, sprog og at blive robust inden skolestart.
- Vi bruger de digitale medier, f.eks. iPad'en, hvor der er sange og historier. Desuden søger vi oplysninger på internettet, hvor børnene kan møde forskellige former for udtryk.
- Vi i konflikter opfordrer børnene til at bruge "deres ord", så de på sigt selv kan løse dem.
- Vi med udgangspunkt i barnets alder og udvikling introducerer dem for humor og ironi.
- Vi som voksne er bevidste om, at vores kropssprog stemmer overens med det talte sprog.
- Vi lærer børnene at modtage en kollektiv besked.
- Vi bruger rim, remser og synger med børnene – bla. laver vi månedens sang, som børnene vælger og selv tegner pictogrammer til, så sangen bliver visuel.
- Vi sætter ord på det, vi gør.
- Vi har tematiseret arbejde fx i forbindelse med besøg i Bio 3 i Zoo, hvor temaet kan være slanger. Dem kan vi røre ved, lugte til, finde viden om og fx lave en 6 meter lang Anakonda.

Alle børn tilbydes sprogvurderinger, når de er 3 år og 5 år. Vi bruger det desuden systematisk i forhold til at følge enkelte børns udvikling.

Vi vægter det tværfaglige samarbejde højt og ved behov samarbejder vi med den tilknyttede logopæd, så vi kan skabe de bedste rammer for børnenes sprogtiltagelse

---

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Fælles læringsmiljø

I Valbyhøj har vi et fokus på at understøtte de enkelte børns sanse-, fin og grovmotoriske udvikling. Vi er nysgerrige i forhold til at skabe de bedste rammer for det enkelte barn – og bruger derfor nogle gange ting, som oprindeligt er fra den specialpædagogiske praksis, men som vi oplever giver mening for barnet. Det kan være en kugledyne, en kædevest, et pausetelt, en skumpude eller trykmassage. Det er altid i samarbejde med forældrene og med deres samtykke.

Læringsmiljø 0-2 år:

Grovmotorisk; Vi laver rytmik og grovmotorisk lege, hvor hele kroppen er i fokus, samt går ture, leger på legepladsen og tumler og danser på stuen, leger slåskultur.

Finmotorisk; Vi klipper, tegner, laver perler, maler med pensel, leger med modellervoks og leger med forskellige typer af legetøj, der stimulerer den finmotoriske udvikling.

I vuggestuen er der madras, ribbe, drejestol og trampolin tilgængelig, så børnene kan udfordre sig selv motorisk. De har også adgang til selv at tage bolde og trædesten. Vi benævner fx madsituationer ”av, suppen er varm, se hvor den ryger” eller på legepladsen ”uh, det er koldt, se, jeg har gåsehud”.

I vores pædagogiske praksis arbejder vi med at understøtte børnenes udvikling ved, at

- Vi puster sæbebobler og på den varme mad.
- Vi laver afslapning med musik og bruger fjer, til at kilde med. Vi giver massage med fx rulle, børste, og ”hovedbundsdims”.
- Vi arbejder sansemotorisk med bla. at røre ved forskellige materialer fx kartoffelmel, karse, modellervoks og fingermaling.

- Vi taler om, hvad de forskellige kropsdele hedder, fx via sanglege, samt benævner, når børnene fx tager tøj på "strømpen skal på foden". Derudover snakker vi om, hvad kroppen kan og eksperimenterer med det.
- Vi er rollemodeller for børnene og viser, at vi er glade for at bevæge vores krop. Vi sætter fx løbelege i gang og motiverer børnene til at udfordre kroppen og føle glæde ved at kunne løbe hurtigere og hurtigere, samt føle at de bliver forpustede. Glæden ved at kunne gribe, kaste, sparke til en bold.
- Vi snakker primært ved frokosten om den mad, vi indtager og hvad der er godt at spise meget af/lidt af. Vi smager på det hele. Vi øver os i at spise med bestik, og fejrer de små sejre barnet har, når det fx endelig kan tage sine bukser eller strømper på.

Læringsmiljø 3-6 år:

I vores pædagogiske praksis arbejder vi med at understøtte børnenes udvikling ved, at

- Vi tager på ture, der kan tilbyde motoriske udfordringer – fx til Bjerget i Albertslund.
- Vi leger regellege – og bruger ofte legepladsens læringsrum, da vores fysiske rammer inde ikke er så store.
- Vi leger sanglege, laver bevægelseshistorier og bruger vores 3 rullebræt fokuseret i forhold til at udvikle tonus og koordinering.
- Vi støtter børnene i af- og påklædning fx når vi skal ud af huset.
- Vi afholder Falckkursus en gang om året, hvor der er fokus på omsorg for hinanden og på kroppens opbygning –vi har bla. en torso, der bruges på kurset og i vores løbende opfølgning hen over året.
- Vi holder rundkreds, hvor vi bla. laver massage og afslapning.
- Vi har madordning, hvor børnene præsenteres for forskellige råvarer – dufte og smage. Børnene smører selv deres madpakker, når vi skal på tur – og de bærer den selv i rygsækken sammen med deres drikkedunk.
- Vi præsenterer børnene for forskellige sanseoplevelser med forskellige materialer.
- Vi tilstræber, at børnene kommer på legepladsen hver dag.
- Vi har en kultur, hvor man er "madmodig", dvs. smager på mad, man ikke kender og vi taler om den mad, vi spiser.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Fælles læringsmiljø

I Valbyhøj følger vi naturens fantastiske forvandling hen over året – og særligt i vores fælles oplevelser med at så kerner fra tomater, følge planterne og få sin egen plante med hjem i en potte. Vi henter også haletudser – ser dem blive til frøer og sætter dem tilbage i deres sø – og endelig har vi sommerfuglelarver, som vi kan følge i den forunderlige forvandling til en sommerfugl. Fælles for projekterne er det, at de gentages år efter år – børnene genkender og glædes over udviklingen – og hvert år lærer de noget nyt i forhold til vores fantastiske natur.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi går rundt på legepladsen for at samle skrald op og smide ud, her er børnene inddraget. På ture gør vi opmærksom på naturens færdselsregler (fx at gå udenom blomsterne, ikke knække grene af osv.) Børnene deltager i pasning af planter ude/inde – og de er med til at så, følge planterne og høste afgrøderne.

Vi går på legepladsen i alt slags vejr. Vi kigger ofte ud af vinduet for at vurdere vejret og sætter ord på (det blæser, solen skinner, det sner, nu gik der en sky for solen etc.)

Vi gør opmærksom på, når det fx regner og åbner vinduet, så vi kan høre det. På legepladsen mærker vi regnen på huden og fanger snefnug med tungen. Vi mærker kulde og varme alt efter årstiden.

Vi guider børnene til fx at lave sandkager, blande mudder, gemme sig i krat, gå på meget forskelligt underlag, kaste med snebolde og snakker om, hvad dyrene hedder og årstidernes skiften. Vi samler insekter og små dyr, studerer dem, tager billeder og laver måske en lille bog, så dialogen kan følge med ind i vuggestuen og blive gentaget – mange gange.

Vi køber sommerfuglelarver, som vi følger på deres vej til at blive en sommerfugl, som til sidst sættes fri på legepladsen.

Vi følger haletudsernes udvikling i et akvarie på stuen – og vi besøger Zoo og Bio 3 (skoletjenesten i Zoo), der byder på muligheder for at røre ved forskellige dyr og se fx slangeham.

Vi har guldfiskene Ib og Ulla i et akvarie på stuen.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi fanger haletudser, observerer deres udvikling hjemme i vores akvarium og sætter dem tilbage, når de er blevet til små frøer. Vi taler om vigtigheden af at de kommer tilbage til den samme sø. Vi har sommerfuglelarver, som vi følger indtil de er blevet til sommerfugle og bliver sluppet fri på vores legeplads.

Vi bruger Zoo og besøg i Bio 3.

Vi søger fakta på iPads for at udvide vores viden om forskellige dyr og naturfænomener.

Vi tager på ture til forskellige naturområder.

Om foråret sår vi forskellige frø, der vokser sig store inde i børnehavens vindueskarm – her kan børnene følge deres spire og vækst – indtil vi planter dem ud i plantekasser på legepladsen. Hen over sommeren høstes afgrøderne – og vi smager fx på tomater, chili, ærter og bønner.

Vi leger i naturen.

Vi samler affald til den årlige affaldsindsamling og taler om, hvorfor vi skal samle skrald, hvor længe det tager skraldet at blive nedbrudt i naturen osv.

Vi laver bål.

Vi inddrager naturens materialer til kreative aktiviteter.

Vi bruger naturen i alt slags vejr.

Vi laver forskellige eksperimenter for at blive nysgerrige i forhold til bla. ild, luft og vand.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Fælles læringsmiljø

I Valbyhøj er det vigtigt, at det er børnene – og ikke de voksne, der får brugt deres fantasi og nysgerrighed i forhold til at udtrykke sig kreativt – fx når de maler, klipper, klistrer eller laver julegaver til deres forældre.

I januar har vi et kunstprojekt med tid til fordybelse i den kreative proces – som afsluttes med en fernisering, hvor kunstværkerne præsenteres.

Læringsmiljø 0-2 år:

Vi pynter stuen til fastelavn, påske, jul osv. Vi fortæller om, hvad de forskellige højtider indeholder. Børnene laver fastelavnsris og julegaver til forældrene. Vi holder julefrokost. I løbet af året har vi i Valbyhøj traditioner såsom sommerfest, forældrekafe, Valbyhøjs fødselsdag og juleflip. Vi holder julesamling i december, hvor vi synger julesange og får en gave fra nissen. Vi laver hyppigt vores eget modellervoks, maler med pensler og fingre og klistrer med ting, vi finder i naturen. Vi tegner med farveblyanter og øver os i at klippe og spidse farveblyanterne. Vi laver ture ud af huset til fx Zoo, teater og bibliotek. Vi synger sange til samling og spontant i hverdagen. Vi har et kunstprojekt hvert år, der afsluttes med en fernisering, hvor forældrene indbydes.

Læringsmiljø 3-6 år:

Vi lægger vægt på traditioner året rundt: Sommerfest, forældrekafe, juleflip, vi henter juletræ, julefrokost for børnene, vi får besøg af en drillenisse, vi laver vores egen julekalender, vi holder jule-rundkreds, hvor nissen har gemt en gave, vi holder fastelavn, påskeharen kommer forbi, afslutning når man stopper i børnehaven og fødselsdage. Vi laver kreative aktiviteter til højtiderne: påske, fastelavn og jul.

Børnene bliver præsenteret for forskellige materialer, f.eks. naturmaterialer, genbrugsmaterialer og ganske almindelige materialer som maling og papir.

Vi tager i biografen og teateret.

Vi taler om forskellige traditioner og trosretninger.

Vi har et kunstprojekt hvert år, hvor Anette Haslund laver et forløb, hvor børnene maler portrætter. Forløbet afsluttes med en fernisering, hvor forældrene indbydes. Vi fejrer Valbyhøjs fødselsdag hvert år – med rød løber, flag, kage og fødselsdagssang.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Det er vigtigt for os at have en evalueringsskultur, som gør os i stand til at udvikle og kvalificere vores pædagogiske læringsmiljø – og det er også af stor betydning, at de metoder, vi vælger at bruge, er meningsfulde for personalet.

Vi bruger Skema til handling (se bilag 1) til planlægning af projekter og til at sætte lup på emner i vores pædagogiske praksis, som vi er nysgerrige på eller gerne vil ændre. Effekten for børnene kunne fx være en højere grad af ansvar for egen læring eller bedre mulighed for leg og fordybelse.

Der er en systematisk tilgang til at evaluere skemaerne på vores personalemøder ud fra en fast plan i vores årshjul. Med afsæt i evalueringerne, tilpasser vi det pædagogiske læringsmiljø. Udover disse refleksioner og evalueringer, bruger vi også hverdagen på mundtlige refleksioner, som vi tager med på vores stuemøder.

Vi organiserer hverdagen ud fra månedsplaner og ugeplaner, så vi sikrer en høj kvalitet og kontinuitet i den pædagogiske praksis og samtidig giver det forældrene indsigt i vores hverdag.

I skemaet er der også plads til evaluering og dokumentation. Vores evaluering af indsatserne vil dels ligge på vores månedlige personalemøder – men også i tiden efter, hvor vi kontinuerligt vil

dokumentere ved at gøre brug af blandt andet praksisfortællinger og fotos. Sammenhængen i forhold til det pædagogiske læringsmiljø og målene i læreplanen, vil være tydeligt i skemaet.

Ud over dokumentation som praksisfortællinger og observationer, vil vi bruge data fx fra TOPI-vurderinger og sprogvurderinger, der hvor det giver mening i forhold til at vurdere effekten for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

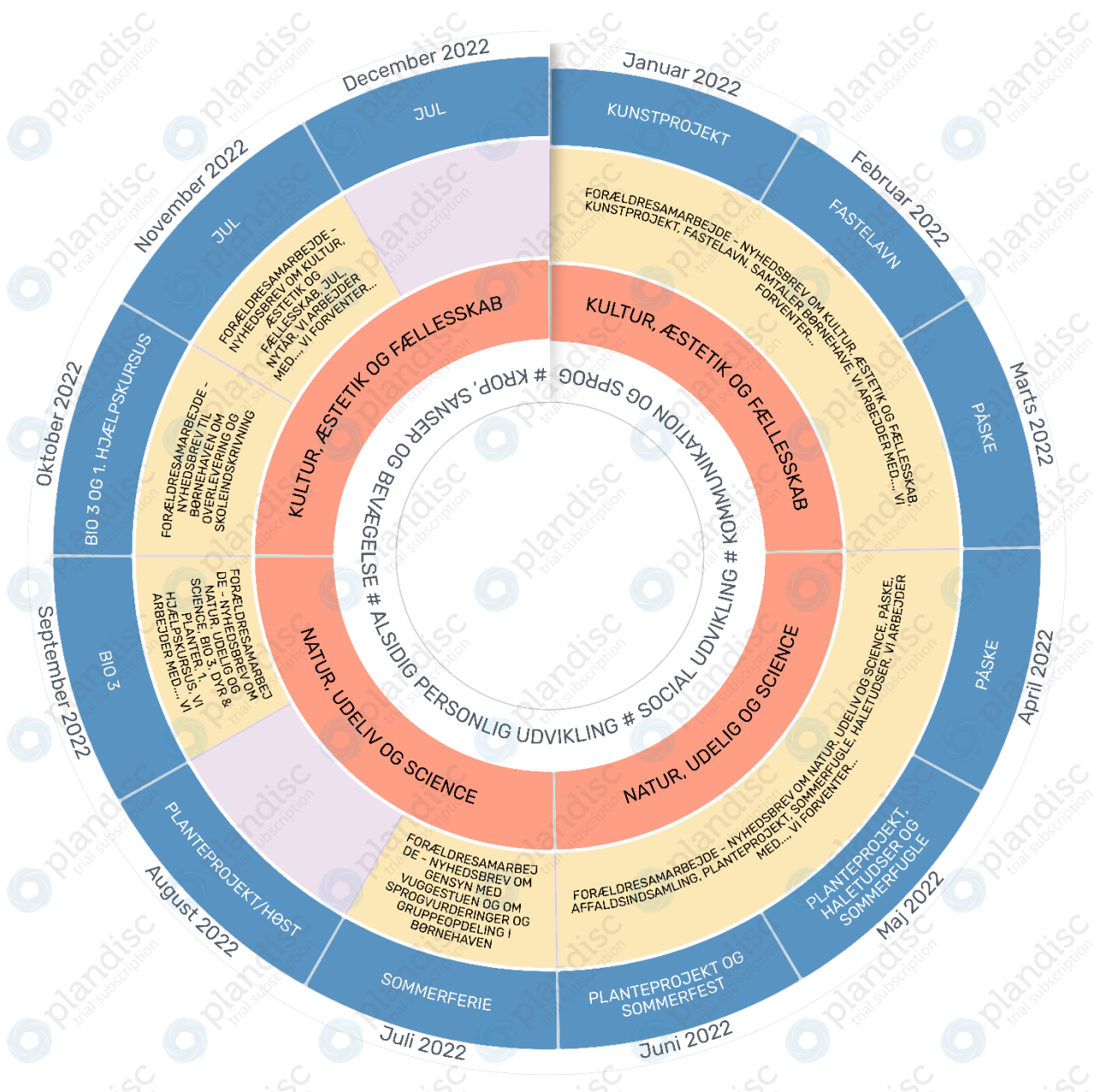
Vi laver handleplaner på de børn eller børnegrupper, hvor vi oplever særlige udfordringer, som kræver et fokuseret blik. Handleplanerne evalueres løbende – nogle gange med support fra Resourceforumet.

For at blive endnu mere systematiske i vores fælles blik med forældrene på børnenes udvikling, trivsel og læring, er vi i gang med at udvikle et værktøj, som tydeliggør forventningerne til barnets udvikling.

Som udgangspunkt afholder vi samtaler ud fra Vækstmodellen, hvor vi sammen ser på ressourcer og udfordringer og vi har et fælles samarbejde om, at barnet trives og udvikles. Her skrives der referat, hvor de fælles aftaler er tydelige og som forældrene underskriver.

Systematikken gør, at vi sammen med forældrene kan følge det enkelte barns udvikling i forhold til de fokusområder, som vi sammen har valgt – og udviklingen generelt.

På vores pædagogiske dage har vi arbejdet med vores årshjul, som er revideret og udbygget således at det indeholder en forældredel, systematik ift. evaluering af læreplanen og indsatser mv. Årshjulet er således gjort meget praksisnært.

Tilføjelse til årshjulet:

Samtaler i vuggestuen: Opstartssamtale efter ca. 1,5 måned + 2 års samtale, overlevering til børnehave og ved behov.

Evaluering på P-møder: Januar/Jul, Februar/Pædagogisk praksis, Marts/Kunstprojekt, April/TOPI, Maj/Pædagogisk praksis, Juni/Sommerfugle, August/Årshjul+planlægning, September/Planteprojekt, Oktober/Pædagogisk praksis+TOPI, November/Bio 3+1.hjælp+TOPI. Pædagogisk praksis kan fx omhandle børnekonstellationer, Sprogtrappe, fælles praksis

---

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

På vores pædagogiske dage før påske, vil vi hvert andet år samle op på læreplanen ud fra de evalueringer, som vi har lavet i de foregående to år – vi vil samle praksisfortællinger, der underbygger og viser, om vi har nået de opstillede mål – altså om tegnene er til stede på, at børnene har opnået det, som vi gerne ville, de skulle.

Evaluering af læreplanen vil vi se som en slags opsamling af den evaluering, der har været løbende gennem året – og er der behov for at justere læreplanen løbende, vil vi gøre det.

Vores evaluering laver vi i skabelonen fra EVA "Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan".

21/9-2021

Skema til handling

<p>Indhold (Hvad vil vi arbejde med?) Understøttelse af sprog og relationer i grupper</p>	
<p>Mål (Hvad vil vi gerne opnå?) - De voksne opnår kompetencer i at understøtte alle børn i sprog og relationer (dvs. indenfor alle aspekter af DBL's strategier og positionering i legen)</p>	
<p>Tiltag (Hvad vil vi gøre for at nå målet?) - Vi øver os med mindre grupper af børn 1-2 gange om ugen. - Vi sætter en tydelig ramme ift. opdeling af rummet og legetøj. - Udefra kommende forstyrrelser undgås, så vi er nærværende.</p>	<p>Ansvarlig (Hvem gør hvad?)</p>
<p>Tegn (Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet?) - At vi oplever børn, der søger øjenkontakten og tager 1. tur. - At vi oplever børn, der er mere kompetente i lege relationerne. (Lad børnene få øje på hinandens ressourcer) - De voksne kan placere sig hensigtsmæssigt i legen og positionere sig for at opnå den bedste øjenkontakt.</p>	
<p>Opfølgning (Hvordan og hvornår vil vi vurdere, om vi har nået målet?) - Efter hver gang bruges 5-10 minutter på at følge op på dagens leg. (Mundtligt + skriftligt) - Vi evalueres sammen med Signe om ca. 2 måneder.</p>	<p>Ansvarlig (Hvem gør hvad?) Alle i bh.</p>
<p>Evaluering</p>	